

# ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

УДК 378.016:796.011.3:612.172-057.875 (045)

Приймак С. Г.

ORCID 0000-0003-3911-7081  
ResearcherID AAE-9459-2019  
Scopus-Author ID 55873000300

Доктор педагогічних наук, доцент,  
професор кафедри біологічних основ  
фізичного виховання, здоров'я і спорту,  
Національний університет «Чернігівський колегіум»  
імені Т. Г. Шевченка  
(Чернігів, Україна) E-mail: Sprimyak1972@gmail.com

## МОДУЛЬНА СИСТЕМА НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ КІНЕЗІОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

**Мета роботи** – розглянути сутність модульної системи навчання у формуванні кінезіологічної компетентності при підготовці майбутніх учителів фізичної культури.

**Методологічною основою** є концептуальні ідеї теорії пізнання, методологічні принципи науковості, доступності, цілісності, інтегративності, які пояснюють важливі педагогічні аспекти професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту.

**Методи дослідження.** Для отримання найбільш значущих результатів дослідження та їх інтерпретації застосовувались такі методи: теоретичний аналіз і синтез, систематизація, узагальнення інформації, викладеної у наукових джерелах інформації.

**Наукова новизна** отриманих результатів полягає у тому, що удосконалено: методiku проведення дисципліни «Спортивно-педагогічне удосконалення» для студентів закладів вищої освіти з урахуванням морфофункціонального забезпечення спортивно-педагогічної діяльності; методiku організації занять зі спортивно-педагогічного удосконалення для студентів закладів вищої освіти; навчально-методичне забезпечення викладання дисципліни «Спортивно-педагогічне удосконалення» в закладах вищої освіти.

**Практичне значення** отриманих результатів полягає у розробці науково-методичного забезпечення навчальної дисципліни «Кінезіологія спортивно-педагогічної діяльності» та вдосконаленні змісту фахової підготовки майбутніх учителів фізичного виховання на основі інтегративного кінезіологічного підходу.

**Висновки.** У процесі розроблення навчально-методичного комплексу реалізовано принцип, за яким сучасна орієнтація освіти, спрямована на розвиток функціональних можливостей у процесі спортивно-педагогічного удосконалення з метою формування кінезіологічної компетентності, детермінована створенням психологічних і дидактичних умов, в яких студент може виявити пізнавальну й інтелектуальну активність, особистісні уподобання та інтереси, реалізувати себе як суб'єкт навчання.

**Ключові слова:** спортивно-педагогічне удосконалення, кінезіологічна компетентність, студенти.

**Постановка проблеми.** Навчальна дисципліна «Спортивно-педагогічне удосконалення» (СПУ) посідає вагоме місце серед дисциплін, покликаних забезпечити якісну підготовку студентів до виконання майбутніх професійних обов'язків, зокрема, надає можливості для оволодіння професійно-педагогічними знаннями, уміннями, навичками та компетентностями, необхідними у педагогічній і тренерській діяльності. Метою дисципліни визначено формування у студентів цілісного уявлення про професійну діяльність фахівця в галузі фізичної культури і спорту, застосування набутих компетентностей у процесі педагогічної діяльності в галузі фізичної культури і спорту. Предметом дисципліни є технологія праці учителя фізичної культури і тренера з обраного виду спорту; знання, уміння та навички, необхідні майбутньому спортивному педагогу [6, с. 334; 14, с. 16; 23, с. 69; 25, с. 25; 26, с. 20]. Разом з тим, під час викладання дисципліни не враховується морфо-функціональне забезпечення спортивно-педагогічної діяльності як головного компонента мети освітньої діяльності у закладах вищої освіти.

**Метою роботи** є розгляд сутності модульної системи навчання у формуванні кінезіологічної компетентності при підготовці майбутніх учителів фізичної культури.

**Методологія дослідження** базується на концептуальних ідеях теорії пізнання, методологічних принципах науковості, доступності, цілісності, інтегративності, які пояснюють важливі педагогічні аспекти професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту.

Для отримання найбільш значущих результатів дослідження та їх інтерпретації застосовувались такі **методи**: теоретичний аналіз і синтез, систематизація, узагальнення інформації, викладеної у наукових джерелах інформації.

**Наукова новизна** отриманих результатів полягає у тому, що удосконалено: методику проведення дисципліни «Спортивно-педагогічне удосконалення» для студентів закладів вищої освіти з урахуванням морфофункціонального забезпечення спортивно-педагогічної діяльності; методику організації занять зі спортивно-педагогічного удосконалення для студентів закладів вищої освіти; навчально-методичне забезпечення викладання дисципліни «Спортивно-педагогічне удосконалення» в закладах вищої освіти.

**Практичне значення отриманих результатів** полягає у розробці науково-методичного забезпечення навчальної дисципліни «Кінезіологія спортивно-педагогічної діяльності» та вдосконаленні змісту фахової підготовки майбутніх учителів фізичного виховання на основі інтегративного кінезіологічного підходу.

**Результати дослідження.** Сформульовано такі основні завдання вивчення дисципліни «Спортивно-педагогічне удосконалення» [6, с. 334; 23, с. 69; 25, с. 25; 26, с. 20], як-от: сформувати у студентів належний рівень професійної готовності, що є основним критерієм професійної підготовки; сприяти розвитку у студентів професійного мислення, накопиченню відповідних знань, умінь та навичок викладання дисципліни спеціалізації; формувати знання, професійні уміння та навички, необхідні майбутньому спортивному педагогу; розвивати основні педагогічні здібності, необхідні для проведення занять з обраного виду спорту; формувати у студентів необхідні знання, уміння й навички, необхідні для організації та проведення змагань з обраного виду спорту; формувати у студентів необхідні знання, уміння й навички, необхідні для роботи з документацією, яка використовується в освітньому, навчально-тренувальному та змагальному процесах; підвищити рівень спортивної майстерності.

Особливість зазначеної дисципліни полягає в тому, що вона пов'язана, з одного боку, з теорією і методикою фізичного виховання (ТіМФВ), а з іншого – з базовими спортивно-педагогічними дисциплінами, оскільки на їхній предметній основі вирішуються теоретико-методичні і практичні питання формування професійних компетентностей педагога з фізичної культури. Ця особливість дисципліни розглядається як своєрідна модель для базових й альтернативних фізкультурно-спортивних видів за поступовістю їх вивчення у процесі цілісного формування майбутньої професійної діяльності учителя фізичної культури [6, с. 334; 7, с. 118; 8, с. 14; 14, с. 16; 23, с. 69; 25, с. 25; 26, с. 20].

У процесі викладання розглядаються питання, спрямовані на засвоєння основних понять дисципліни «Спортивно-педагогічне удосконалення», характеристики педагогічної діяльності тренера, педагогічних здібностей, функцій та змісту професійної діяльності тренера, психолого-педагогічної характеристики діяльності учителя фізичної культури, тренера-викладача, професійно-педагогічної етики та професійного самовиховання спортивного педагога, а також питання, що стосуються основ організації та проведення занять з обраного виду спорту, змагальної діяльності та напрямів підготовки спортсменів, особливостей підготовки спортсменів різного віку та кваліфікації, суддівства, організації і проведення змагань тощо [8, с. 14; 14, с. 16; 23, с. 69; 25, с. 25; 26, с. 20].

Вивчення дисципліни СПУ ґрунтується на функціональній діяльності педагога з фізичної культури (тренера з виду спорту) на різних етапах опанування програмного матеріалу, під час проведення тренувальних занять, підготовки і проведення змагань, масових фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів тощо [6, с. 334-335; 8, с. 14; 23, с. 69; 25, с. 25; 26, с. 20]. У процесі викладання дисципліни акцентується увага на ознайомленні студентів зі змістом роботи педагога з фізичної культури (тренера) як професіонала високого рівня, організатора, керівника діяльністю шкільного, студентського, спортивного колективу; визначенні обов'язків учня (студента, спортсмена) з метою успішного

оволодіння руховою дією, спортивною технікою й тактикою, залучення до самостійних занять тощо [2, с. 93; 3, с. 66]. Майбутній педагог (тренер) має на високому професійному рівні знати структуру і специфіку власної педагогічної діяльності у процесі виконання завдань фізичного виховання і спортивної підготовки [6, с. 335; 8, с. 13; 23, с. 69; 25, с. 25; 26, с. 20].

Вивчення предмета СПУ має свою специфіку, що вирізняє його з-поміж інших дисциплін навчального плану, зокрема [8, с. 20; 23, с. 69; 26, с. 20]: навчальні групи формуються відповідно до спортивної спеціалізації і кваліфікації, що дозволяє уникнути зайвих витрат часу на початкове засвоєння основ виду спорту; курс СПУ вивчається протягом навчання в закладі освіти, що створює сприятливі умови для поєднання отриманих студентами в процесі професійної підготовки знань і навичок з теоретичним та практичним курсом споріднених дисциплін; студент має можливість підвищити рівень спортивної підготовленості з обраного виду спорту.

У межах цієї дисципліни передбачено такі форми організації освітнього процесу: лекції, семінарські, лабораторні, практичні, оглядово-методичні заняття, навчальна практика, індивідуальні, самостійні заняття студентів, курсова робота, контрольні завдання. Вона пов'язана з практичною підготовкою студентів до роботи в школі, літніх оздоровчих і спортивних таборах, дитячо-юнацьких спортивних школах [6, с. 333; 8, с. 21; 23, с. 69; 25, с. 25; 26, с. 20].

Головним завданням тренувальних занять є підвищення рівня розвитку фізичних якостей, оволодіння техніко-тактичною майстерністю й удосконалення її [6, с. 333; 8, с. 21; 23, с. 69; 25, с. 25; 26, с. 20]. Змагання проводяться з фізичної і техніко-тактичної підготовки відповідно до спортивної спеціалізації. Студент виконує «обов'язки» учня; ознайомлюється з технологією навчання, яку використовують учитель, викладач, тренер; опановує елементи педагогічної майстерності, професійні вміння й навички викладача, тренера; вивчає методологію наукових досліджень, педагогічного контролю, самостійної роботи тощо [6, с. 333; 8, с. 21; 25, с. 25; 26, с. 20].

У процесі педагогічної практики в студентів формуються вміння й навички самостійного виконання елементів педагогічної, викладацької та тренерської майстерності, метою якої є удосконалення передбачених програмою професійно-педагогічних умінь і навичок. Індивідуальні заняття з викладачем проводяться за окремим графіком переважно в позааудиторний час [6, с. 333; 8, с. 21; 25, с. 25; 26, с. 20].

Дисципліна СПУ передбачає набуття студентами знань, умінь та навичок роботи учителя з фізичної культури на різних етапах засвоєння програмного матеріалу, під час проведення тренувальних занять, підготовки і проведення змагань, масових фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів тощо [6, с. 333; 8, с. 22; 25, с. 25; 26, с. 20]. Зосереджується увага на змісті і формах роботи учителя фізичної культури як організатора, керівника учнівського, студентського, спортивного колективу тощо. Майбутній учитель має на високому професійному рівні знати структуру і специфіку педагогічної діяльності, особливості реалізації завдань, що постають у процесі фізичного виховання і спортивної підготовки з особами різного віку та статі, зміст, форми й особливості навчальної, навчально-виховної та рекреаційної діяльності учнівської молоді [6, с. 333; 8, с. 22; 25, с. 25; 26, с. 20].

Викладання дисципліни СПУ пов'язане з певними труднощами організаційного характеру, зокрема заняття проводяться у позааудиторний час, оскільки групи формуються зі студентів різних груп та курсів, різного рівня підготовленості та спортивної кваліфікації [6, с. 333; 8, с. 23; 26, с. 20]. До цих груп належать студенти, що входять до основного складу національних збірних команд з видів спорту або їхнього резерву, які працюють за індивідуальним графіком у зв'язку з перебуванням на навчально-тренувальних зборах або змаганнях [6, с. 333; 8, с. 23; 26, с. 20].

СПУ доцільно викладати за модульною системою. Модуль є базовою складовою модульного навчання, він характеризує міру або спосіб продукування аналізу, синтезу й реплікації певних ентропійних явищ. Дослідники мають різні погляди щодо зазначеного поняття, зокрема П. Юцявичене визначає модуль як функціональний вузол, який є основним засобом модульного навчання у вигляді закінченого блоку інформації [27, с. 40]. І. Манжелей під навчальним модулем розуміє логічно завершений самостійний розділ дисципліни, що поєднує певні теми за робочою навчальною або навчальною програмами [5, с. 55]. Модуль, який має дидактичну мету, можна розглядати і як програму навчання, індивідуальну за змістом, методами навчання, рівнем самостійності, темпом навчально-пізнавальної діяльності учнів [1, с. 24; 22, с. 56; 24, с. 45].

На думку О. Загrevської, модуль – це цільовий функціональний вузол, в якому навчальний зміст і технологія оволодіння ним об'єднані в систему високого рівня цілісності. Основним засобом модульної технології, крім модуля як частини програмного матеріалу навчальної дисципліни, є сформована на основі модулів модульна програма [4, с. 151]. Під модульною програмою з сукупністю всіх модулів розуміють систему засобів, прийомів і методів, зумовлену загальною дидактичною метою окремої навчальної дисципліни, яка розробляється викладачем на основі визначення основних завдань. Їхня сукупність дає можливість забезпечити реалізацію основної мети вивчення всієї навчальної дисципліни [4, с. 152].

Сутність модульного навчання полягає в активізації самостійної роботи студентів згідно з індивідуальною програмою, що містить предметний алгоритм (план) дій, інформаційне й методичне забезпечення, зумовлене дидактичною метою [4, с. 152]. На думку П. Третьякова і І. Сенновського, у процесі модульного навчання інформаційні функції викладача замінюються консультуванням та управлінням зі збереженням його провідної ролі в педагогічному процесі; модульне навчання є ефективним засобом індивідуалізації стосунків викладача і студентів [24, с. 98].

Погоджуємось з думкою О. Загrevської, яка зазначає, що модульна система навчання має значні переваги, зумовлені активізацією освітнього процесу, сприяє систематизації опрацювання навчального матеріалу, стимулює самостійну роботу студентів, що позитивно впливає на успішність і якість знань [4, с. 152].

Навчально-методичний комплекс, що забезпечує процес спортивно-педагогічного удосконалення студентів, містить розроблену модульну програму, навчально-методичні посібники, інформаційні та інші методичні матеріали, що забезпечують успішну комплексну підготовку (теоретичну, медико-біологічну, методичну, науково-дослідну) і реалізацію низки функцій (освітніх, виховних, оздоровчих та розвивальних); сприяють розвитку функціональних можливостей організму відповідно до сформованої кінезіологічної компетентності [13, с. 18; 15, с. 200].

Зокрема, системоформувальною основою модульної програми є змістовий модуль, зумовлений корекційним впливом певних умов освітнього середовища, орієнтований на реалізацію цілеспрямованого результату педагогічної діяльності, детермінований адаптацією до варіативності навчально-пізнавальної діяльності студента. Під модулем розглядається відносно самостійна цілісна організаційно-змістова одиниця навчальної програми (тема, розділ), яка містить такі компоненти: модельно-цільовий, організаційно-змістовий, процесуально-діяльнісний, рефлексивний і варіативний (рис. 1) [14, с. 16; 20, с. 84].



Рис. 1. Структура модуля навчальної дисципліни

Модельно-цільовий компонент модуля передбачає постановку мети окремої теми, розділу дисципліни, визначення програмних вимог і засобів оцінювання навчальних досягнень студентів. Організаційно-змістовий компонент окреслює зміст навчального матеріалу, зумовленого метою вивчення дисципліни. Процесуально-діяльнісний компонент передбачає характеристику взаємодії викладача зі студентами в процесі вивчення навчального матеріалу змістового модуля. Рефлексивний компонент спрямований на оцінювання ефективності реалізації освітньої мети дисципліни й корекцію результатів навчання відповідно до систематичного зворотного зв'язку.

Теоретичний модуль передбачає вивчення основних положень педагогічної кінезіології, зокрема, розгляд таких тем: «Фізична підготовленість людини і методи підвищення моторної активності», «Взаємозв'язок рухових якостей з функціональними можливостями організму людини», «Енергетичне

забезпечення комплексних фізичних навантажень», «Дозування фізичних навантажень відповідно до мети і завдань заняття» [10, с. 200; 12, с. 20; 14, с. 16; 19, с. 130; 20, с. 84].

Варіативна частина. До першого підмодуля варіативної частини віднесено інтегральну тему «Морфофункціональне забезпечення спортивно-педагогічної діяльності», яка вивчалась відповідно до спеціалізації («Морфофункціональне забезпечення спортивно-педагогічної діяльності у волейболі», «Морфофункціональне забезпечення спортивно-педагогічної діяльності в біатлоні», «Морфофункціональне забезпечення спортивно-педагогічної діяльності в боксі»). Інтегрований підмодуль «Моделювання успішності спортивно-педагогічної діяльності», який розглядається після вивчення попереднього, передбачав вивчення таких тем, як-от: «Моделювання успішності спортивно-педагогічної діяльності у волейболі», «Моделювання успішності спортивно-педагогічної діяльності в біатлоні», «Моделювання успішності спортивно-педагогічної діяльності в боксі» [9, с. 92; 11, с. 231; 14, с. 16; 16, с. 154; 17, с. 48; 18, с. 96; 21, с. 175; 28; 29, с. 180; 30, с. 1194; 31, с. 193].

Модульна програма об'єднує окремі змістові модулі. Проектування змістових модулів з дисципліни «Спортивно-педагогічне удосконалення» виконане відповідно до покрокового алгоритму, який передбачав формулювання мети й завдань реалізації змістового модуля; проектування діагностики функціонального стану систем організму, змісту й навчально-методичного забезпечення навчального заняття (методів, форм і засобів навчання); визначення засобів оцінювання навчальних досягнень студентів [14, с. 16; 20, с. 84].

Відповідно до мети й завдань спортивно-педагогічної діяльності студентів проектується тематика окремих змістових модулів і диференціюється час (кількість годин), необхідний для їх теоретичного вивчення і практичного оволодіння ними. Проектування теоретичного, методичного й контрольного модулів, а також варіативної частини відповідає загальним дидактичним принципам: цільового призначення інформаційного матеріалу; зумовленості комплексних, інтегрованих і окремих дидактичних цілей; специфічності елементів окремого модуля; якості інформаційного й методичного забезпечення; наявності зворотного зв'язку між викладачем і студентом, між студентами [14, с. 16; 20, с. 84].

**Висновки.** У процесі розроблення навчально-методичного комплексу реалізовано принцип, за яким сучасна орієнтація освіти, спрямована на розвиток функціональних можливостей у процесі спортивно-педагогічного удосконалення з метою формування кінезіологічної компетентності, детермінована створенням психологічних і дидактичних умов, в яких студент може виявити пізнавальну й інтелектуальну активність, особистісні уподобання та інтереси, реалізувати себе як суб'єкт навчання.

## References

1. Батышев С. Я. Блочно-модульное обучение. Москва : Транс-сервис, 1997. 225 с.  
Batyshhev, S. Ya. (1997). Blochno-modul'noe obucheniye [Block-modular training]. Moscow, Russia : Trans-servy's.
2. Білікова Н. О. Науково-методологічні підходи до професійної підготовки сучасного фахівця з фізичного виховання та спорту. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. Випуск 3К(44)14. С. 91-96.  
Bielikova, N. O. (2014). Naukovo-metodologichni pidxody` do profesijnoyi pidgotovky` suchasnoho faxivcya z fizy`chnogo vy`hovannya ta sportu [Scientific and Methodological Approaches to the Professional Training of Modern Specialist Physical Education and Sport]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*. – *Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 3K(44)14, 91–96.
3. Грибан Г. П. Модернізація методичної системи фізичного виховання як складової навчального процесу. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Педагогіка*. Кременець : ВЦ КЩГПІ ім. Т. Шевченка, 2015. Вип. 4. С. 64-70.  
Griban, G. P. (2015). Modernizaciya metodichnoyi sistemi fizichnogo vihovannya yak skladovoi navchal'nogo procesu [Modernization Methodical System of Physical Education of Students' as an integral Part of Physical Education]. *Naukovij visnik Kremenetskoho oblasnoho humanitarno-pedahohichnoho institutu im. T.H. Shevchenka. Seriya: Pedahohika*. – *Scientific Journal of Taras Shevchenko Regional Humanitarian Pedagogical Academy of Kremenets. Series of Pedagogy*, 4, 64–70.
4. Загревская А. И. Физкультурно-спортивное образование студентов на основе кинезиологического подхода. Томск : Издательский Дом Томского государственного университета, 2015. 276 с.  
Zagrevskaya, A. I. (2015). Fizkulturno-sportivnoye obrazovaniye studentov na osnove kineziologicheskogo podkhoda. [Physical and sports education of students on the basis of the kinesiological approach]. Tomsk, Russia : Tomsk State University Publishing House.

5. Манжелей И. В. Инновации в физическом воспитании : учеб. пособие. Тюмень : Тюменский государственный университет, 2010. 144 с.  
Manzheley, I. V. (2010). *Innovatsii v fizicheskom vospitanii* [Innovations in physical education : textbook]. Tyumen, Russia : Tyumen State University.
6. Кульчицька І. Роль та значення дисципліни «спортивно-педагогічне вдосконалення» в підготовці студентів до професійної діяльності. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. Вінниця : Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. 2016. Вип. 20. С. 332-335.  
Kulchytska, I. (2016). Rol ta znachennya dystsypliny «sportyvno-pedahohichne vdoskonalennia» v pidhotovtsi studentiv do profesiynoi diyalnosti [The role and significance of the discipline «sports and pedagogical improvement» in preparing students for professional activity]. *Fizychna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsiyi*. – *Physical culture, sports and health of the nation*, 20, 332–335.
7. Носко М. О., Данілов О. О., Маслов В. М. Особливості проведення тренувального процесу при заняттях зі студентами у групах спортивного удосконалення: [спортивні ігри]. *Фізичне виховання і спорт у вищих навчальних закладах при організації кредитно-модульної технології* : підруч. для каф. фіз. вихов. та спорту ВНЗ. Київ, 2011. С. 115-134.  
Nosko, M. O., Danilov, O. O., and Maslov, V. M. (2011). *Osoblyvosti provedennia trenovalnoho protsesu pry zaniattiakh zi studentamy u hrupakh sportyvnoho udoskonalennia : (sportyvni ihry)* [Features of conducting a training process during classes with students in sports improvement groups: (sports games)]. *Physical education and sports in higher educational establishments under organization of credit-module technology*. Kiev, Ukraine. Pp. 115–134.
8. Педагогическое физкультурно-спортивное совершенствование : учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / под ред. Ю. Д. Железняка. Москва : Академия, 2005. 384 с.  
Pedagogicheskoye fizkul'turno-sportivnoye sovershenstvovaniye : uchebnoye posobiye dlya stud. vyssh. ucheb. zavedeniy [Pedagogical physical culture and sports improvement : a textbook for students. higher. study. institutions]. (2005). Moscow, Russia : Academy.
9. Приймак С. Г. Варіабельність серцевого ритму та центральна гемодинаміка в забезпеченні адаптації до фізичних навантажень організму студентів що спеціалізуються у волейболі. *Вісник Черкаського університету імені Богдана Хмельницького. Педагогічні науки*. Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2017. № 15. С. 92–101.  
Priymak, S. G. (2017). Variabel'nist' serceвого ry'tmu ta central'na gemodynamika v zabezpechenni adaptaciyi do fizy'chny'x navantazhen` organizmu studentiv shho specializuyut'sya u volejboli [The Variability of Heart Rhythm and Central Hemodynamics in Providing Adaptation to the Body's Physical Loads of Students Specializing in Volleyball]. *Bulletin of the Cherkasy University: a collection of scientific works. Pedagogical sciences*, 15, 92–101.
10. Приймак С. Г. Спектральний аналіз варіабельності серцевого ритму студентів, що займаються в групах спортивно-педагогічного удосконалення. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. Серія: Педагогічні науки. 2017. № 144. С. 199-202.  
Priymak, S. G. (2017). Spektral'ny'j analiz variabel'nosti serceвого ry'tmu studentiv, shho zajmayut'sya v hrupakh sportyvno-pedahogichnogo udoskonalennya [Spectral Analysis of the Heart Rate Variability of Students Engaged in the Group of Sporting Pedagogical Improvement]. *Bulletin of Chernihiv T.G. Shevchenko National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 144, 199-202.
11. Приймак С. Г., Заворотинський А. В. Дерева рішень та їх застосування для класифікації студентів різних груп спортивно-педагогічного вдосконалення. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія «Педагогічні науки»*. Херсон : Гельветика, 2018. Вип. LXXXII. Том 3. С. 230-233.  
Priymak, S. G., Zavorotynskiy, A. V. (2018). Dereva rishen ta yikh zastosuvannia dlia klasyfikatsii studentiv riznykh hrup sportyvno-pedahohichnoho vdoskonalennia [Classification tree and their application for classification of students of various groups of sports and pedagogical improvement]. *Scientific Herald of Kherson State University, Series Pedagogical Sciences*, LXXXII, 3, 230–233.
12. Приймак Сергій. Енергозабезпечення ігрової діяльності студентів, які спеціалізуються у волейболі. *Фізична активність, здоров'я і спорт*. 2017. № 4 (30). Львів : ЛДУФК. С. 19-31.  
Priymak Serhij (2017). Enerhozabezpechennia ihrovoi diialnosti studentiv, yaki spetsializuiutsia u volejboli [Energy supply of game activity of the students specializing in volleyball]. *Fizychna aktyvnist, zdorovia i sport – Physical activity, health and sport*, 4 (30), 19–31.
13. Приймак С. Г. Методичні основи формування функціональної готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності : навчальний посібник. Чернігів : Десна Поліграф, 2019. 112 с.

- Pryimak, S. G. (2019). *Metodychni osnovy formuvannia funktsionalnoi hotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do profesiinoi diialnosti : navchalnyi posibnyk*. [Methodical bases of formation of functional readiness of future teachers of physical culture to professional activity: the textbook]. Chernihiv, Ukraine : Desna Polygraph.
14. Приймак С. Г. Методична система розвитку функціональних можливостей майбутніх учителів фізичної культури у процесі спортивно-педагогічного удосконалення : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02; Нац. ун-т «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2019. 40 с.  
Pryimak, S. G. (2019). *Metodychna systema rozvytku funktsionalnykh mozhlyvosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury u protsesi sportyvno-pedahohichnoho udoskonalennia* [Methodological system of the development of functional capabilities of future Physical Education teachers in the process of sports and pedagogical improvement]. *Doctor's thesis*. Chernihiv, Ukraine : T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium».
15. Приймак С. Г. Морфофункціональне забезпечення спортивно-педагогічної діяльності студентів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки*. Чернігів : ЧНПУ, 2017. №149. С. 198-204.  
Pryimak, S. G. (2017). *Morfofunktsionalne zabezpechennia sportyvno-pedahohichnoi diialnosti studentiv* [Morphofunctional Provision of Sports and Pedagogical Activity of Students]. *Bulletin of Chernihiv T.G. Shevchenko National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 149, 198-204.
16. Приймак С. Г. Морфофункціональне забезпечення фізичної працездатності студентів що спеціалізуються у волейболі, біатлоні, боксі. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Педагогіка та психологія*. Мукачево : МДУ, 2017. Випуск 2 (6). С. 154-157.  
Pryimak, S. G. (2017). *Morfofunktsionalne zabezpechennia fizychnoi pratsezdatnosti studentiv shcho spetsializuiutsia u voleiboli, biatlioni, boksi*. [Morphofunctional support of physical working capacity of students specializing in volleyball, biathlon, boxing]. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Pedagogy and psychology*, 2(6), 154-157.
17. Приймак С. Г. Спортивно-педагогічне удосконалення студентів: морфофункціональне забезпечення діяльності : монографія. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 292 с.  
Pryimak, S. G. (2018). *Sportyvno-pedahohichne udoskonalennia studentiv: morfofunktsionalne zabezpechennia diialnosti* [Sports and pedagogical improvement of students: morphofunctional conditionality of activity]: a monograph. Chernihiv, Ukraine : PAT «PVK» Desna.
18. Приймак С. Г., Радзівський В. П. Прогнозування успішності професійної діяльності боксерів. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки*. Вип. 3 (159). Чернігів: НУЧК, 2019. С. 95-100.  
Pryimak, S. G., Radzievski, V. P. (2019). *Prohnozuvannia uspishnosti profesiinoi diialnosti bokseriv* [Prediction of the Success of Professional Activity of Boxers]. *Bulletin of the T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»*. *Series: Pedagogical Sciences*, 3(149), 95–100.
19. Приймак Сергій. Фізична працездатність студентів, що займаються в групі спортивно-педагогічного удосконалення з боксу. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. № 6 (70). С. 130-141. (DOI 10.24139/2312-5993/2017.06/130-141)  
Pryimak, Serhiy (2017). *Fizychna pratsezdatnist studentiv, shcho zaimaiutsia v hrupi sportyvno-pedahohichnoho udoskonalennia z boksu* [Physical capacity of students engaged in the group of sports and pedagogical improvement in boxing]. *Pedagogical sciences : theory, history, innovative technologies*. Sumy, Ukraine : Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenka. Issue 6(70). P. 130-141.
20. Приймак С. Теоретико-методологічні основи спортивно-педагогічного удосконалення в системі професійної освіти майбутніх учителів фізичної культури. *Сучасні проблеми підготовки та професійного удосконалення працівників сфери освіти* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 квітня 2020 року, м. Чернігів) ; відп. ред. Н. О. Терентьева. Черкаси : Видавель Чабаненко Ю. В., 2020. С. 83-85.  
Pryimak, S. (2020). *Teoretyko-metodolohichni osnovy sportyvno-pedahohichnoho udoskonalennia v systemi profesiinoi osvity maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury* [Theoretical and methodological bases of sports and pedagogical improvement in the system of professional education of future teachers of physical culture]. *Modern problems of training and professional development of education workers : materials of the VI International scientific-practical conference* (April 23-24, 2020, Chernihiv); resp. ed. N. O. Terentyeva. Cherkasy, Ukraine: Publisher Chabanenko Y. V. Pp. 83-85.
21. Приймак С. Г. Функціональний стан киснево-транспортної системи у студентів, що спеціалізуються у боксі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. Чернігів : ЧНПУ, 2017. №147, Т. 1. С. 175-181.

- Pryimak, S. G. (2017). Funktsionalnyi stan kysnevo-transportnoi systemy u studentiv, shcho spetsializuiutsia u boksi [Functional state of the oxygen transport system in students specializing in boxing]. *Bulletin of Chernihiv T. H. Shevchenko National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 1 (147), 175-181.
22. Слостенин В. А., Исаев И. Ф., Шиянов Е. Н. Общая педагогика : учеб. пособие для студентов по дисциплине «Педагогика» / под ред. В. А. Слостенина. Ч. 1. Москва : Владос, 2002. 286 с.  
Slastenin, V. A., Isaev, I. F., and Shiyanov, E. N. (2002). *Obshhaya pedagogyka : ucheb. posobyе dlya studentov po dyscypline «Pedagogyka»* [General pedagogy: textbook. manual for students on the discipline «Pedagogy»]. Moscow, Russia : Vlados.
23. Слостина О. О. Спортивно-педагогічне вдосконалення в системі підготовки майбутніх учителів фізичного виховання. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*: зб. наук. пр. за ред. Єрмакова С.С. Харків : ХДАДМ (ХХІІІ), 2013. № 5. С. 68-72.  
Slastina, O. O. (2013). *Sportyvno-pedahohichne vdoskonalennya v systemi pidhotovky maybutnikh uchyteliv fizychnoho vykhovannya* [Sports and pedagogical improvement in the system of training future teachers of physical education]. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 5, 68–72.
24. Третьяков Л. И., Сенновский И. Б. Технология модульного обучения в школе : практико-ориентированная монография. Москва : Новая школа, 1997. 352 с.  
Tretyakov, L. I., Sennovsky, I. B. (1997). *Tekhnologiya modul'nogo obucheniya v shkole : praktiko-oriyentirovannaya monografiya* [Technology of modular teaching at school: practice-oriented monograph]. Moscow, Russia : New School.
25. Федоров В. Г. Педагогическое пространство физкультурно-спортивного совершенствования студентов в профильных образовательных структурах. *Теория и практика физической культуры*. Москва, 2006. № 9. С. 25-26.  
Fedorov, V. G. (2006). *Pedagogicheskoye prostranstvo fizkulturno-sportivnogo sovershenstvovaniya studentov v profilnykh obrazovatelnykh strukturakh* [Pedagogical space of physical culture and sports development of students in specialized educational structures]. *Teoriya i praktika fizicheskoy kul'tury – Theory and practice of physical culture*, 9, 25–26.
26. Худолій О. М., Іващенко О. В. Програма курсу «Спортивно-педагогічне вдосконалення». *Теорія і методика фізичного виховання*, Київ, 2008. № 6. С. 19–32.  
Khudoliy, O. M., and Ivashchenko, O. V. (2008). *Prohrama kursu «Sportyvno-pedahohichne vdoskonalennya»* [Program of the course «Sports and pedagogical improvement»]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia – Theory and methods of physical education*, 6, 19–32.
27. Юцавичене П. А. Теория и практика модульного обучения. Каунас, Литва : Швиеса, 1989. 272 с.  
Yutsavichene P. A. (1989). *Teoriya i praktika modul'nogo obucheniya* [Theory and practice of modular training]. Kaunas, Lithuania : Schwiesa.
28. Priymak, S., Krutsevich, T., Pangelova, N., Trachuk, S., Kravchenko, T., Stepanenko, V., & Ruban, V. (2020). Modeling of functional support of sports activities of biathletes of different qualifications. *Journal of Human Sport and Exercise*. Retrieved from <https://www.jhse.ua.es/article/view/2021-v16-n1-modeling-functional-support-sports-activities-biathletes>. DOI: 10.14198/jhse.2021.161.12.
29. Priymak Serhij, Kolomiets Nataliia, Goletc Vitaliy (2020). Forecasting the game role of volleyball players in accordance with the methodology of artificial intelligence. *Journal of Physical Education and Sport® (JPES)*, Vol.20 (issue 1), Art 24, pp. 179-185. Retrieved from <http://efsupit.ro/images/stories/ianuarie2020/Art%2024.pdf>. DOI: 0.7752/jpes.2020.01024.
30. Priymak Serhij, Kolomiets Nataliia, Goletc Vitaliy (2019). Modeling of the morphofunctional state of the biathletes body. *Journal of Physical Education and Sport® (JPES)*, Vol.19 (issue 2), Art 173, pp. 1193-1199. DOI: 10.7752/jpes.2019.02173.
31. Priymak, S. G., Terentieva, N. O. (2017). Somatologic characteristics of biathlon students' body constitution in predicting of their successfulness. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*; 21(4): 192–199. DOI: 10.15561/18189172.2017.0408



Priymak S.

ORCID 0000-0003-3911-7081  
ResearcherID AAE-9459-2019  
Scopus–Author ID 55873000300Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,  
Professor of the Department of Biology, Health and Sport,  
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»  
(Chernihiv, Ukraine) Sprimak1972@gmail.com**MODULAR TRAINING SYSTEM IN THE FORMATION  
OF STUDENTS' KINESIOLOGICAL COMPETENCE**

**The purpose** of the work is to consider the essence of the modular system of education in the formation of kinesiological competence in the training of future teachers of physical culture.

**The methodological basis** is the conceptual ideas of the theory of cognition, methodological principles of scientificity, accessibility, integrity, integrativity, which explain the important pedagogical aspects of professional training of future specialists in physical education and sports.

**Research methods.** To obtain the most significant results of the study and their interpretation, the following methods were used: theoretical analysis and synthesis, systematization, generalization of information presented in scientific sources of information.

**The scientific novelty** of the obtained results is that the following methods have been improved: the method of conducting the discipline «Sports and pedagogical improvement» for students of higher education institutions, taking into account the morphofunctional support of sports and pedagogical activities; methods of organizing classes on sports and pedagogical improvement for students of higher education institutions; educational and methodological support for teaching the discipline «Sports and pedagogical improvement» in higher education institutions.

**The practical significance** of the obtained results lies in the development of scientific and methodological support of the discipline «Kinesiology of sports and pedagogical activities» and improving the content of professional training of future physical education teachers on the basis of an integrative kinesiological approach.

**Conclusions.** In the process of developing the educational and methodical complex the principle is realized, according to which the modern orientation of education, aimed at the development of functional capabilities in the process of sports and pedagogical improvement for the formation of kinesiological competence, is determined by the creation of psychological and didactic conditions, personal preferences and interests, to realize themselves as a subject of learning.

**Key words:** sports and pedagogical improvement, kinesiological competence, students.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2020 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **О. К. Проніков**